

POD ZNAKIEM IX ZJAZDU KSC

IX zjazd Komunistycznego Stronnictwa Czechosłowacji (KSC) odbył się w Pradze 25—29 maja, w salach Pałacu Przemysłu. Do honorowego prezydium zjazdu wybrani zostali: J. W. Stalin, W. M. Mołotow, J. Dimitrow, B. Bierut, M. Rakosi, G. Georghiu Dej, E. Hódza, Mao-Tse-Tung, N. Zachariades, M. Thorez i La Passionaria; prezydium robocze składało się z 69 osób z przewodniczącym partii, prezydentem republiki K. Gottwaldem na czele.

Na zjazd przybyło 2068 delegatów, spośród 2081 wybranych w dniach 7 i 8 maja przez okręgowe konferencje partyjne wg klucza: 1 delegat na 1000 członków lub 2000 kandydatów. Wśród delegatów było 1766 mężczyzn i 302 kobiety; 514 delegatów powyżej 45 lat, 1437 w wieku 25—45 lat, 117 poniżej 25 lat; 1016 bezwyznaniowych, 732 katolików, 270 ewangelików czechosłowackich, 50 przedstawicieli innych wyznań; 1828 Czechów i Czeszek, 240 Słowaków i Słowaczek; wreszcie 1274 robotników, 54 innych pracowników najemnych, 144 rolników, 292 urzędników, 23 wojskowych, 92 nauczycieli i profesorów, 38 przedstawicieli wolnych zawodów, 27 rzemieślników i kupców, 55 studentów, 64 panie domu, 5 emerytów.

Ponadto w zjeździe brało udział 64 przedstawicieli 31 bratnich partii komunistycznych z zagranicy i 19 innych gości zagranicznych⁴⁾. WKP (b) re-

⁴⁾ Reprezentowane były następujące kraje: Albania, Anglia, Argentyna, Australia, Belgia, Brazylia, Bułgaria, Chile, Chiny, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Islandia, Izrael, Kanada, Kuba, Luksemburg, Niemcy Wschodnie (SED), Niemcy Zachodnie (KPD), Norwegia, Polska, Rumunia, Szwecja, Wenezuela, Węgry, Włochy, Z. S. R. R.

prezentowali: G. M. Malenkow, M. A. Susłow i P. F. Judin; PZPR: Roman Zambrowski, Adam Rapacki, Jerzy Albrecht i Matwin.

Omówienie wygłoszonych na zjeździe referatów i przemówień na tym miejscu nie jest możliwe, gdyż obejmowały one olbrzymi materiał sprawozdawczy, historyczny i programowy. Objętość dokładnego sprawozdania ze zjazdu, jak było ono zamieszczane bieżąco na łamach „Rudeho Prava”, przekracza znacznie rozmiary całego numeru „Przeгляdu Zachodniego”, w większości zaś obszerny, a zarazem niezmiernie zwięzły i treściwy referaty dałyby się jedynie przytoczyć, a nie streścić.

W pierwszym dniu przemawiał przewodniczący KSC, prezydent Republiki Czechosłowackiej Klement Gottwald, omawiając rozwój sytuacji politycznej od VIII zjazdu partii (w marcu 1946 r.) do lutego 1948 r. i do chwili obecnej. Jako dalszy program pracy K. Gottwald wymienił następujące 10 punktów:

„1. We wszystkich dziedzinach naszej narodowej gospodarki musimy pełnić i wypełnić gospodarczy plan pięcioletni, a to nie tylko pod względem ilościowym, ale i jakościowym. ... 2. Równoległe z rozbudową i potaniem produkcji można będzie poprawiać zaopatrzenie ludności w żywność i wyroby przemysłowe. ... 3. Dalej musimy rozszerzać i umacniać publiczny, socjalistyczny sektor naszej gospodarki narodowej, ograniczać i wypierać pierwiastki kapitalistyczne. ... 4. Musimy pozyskać dla socjalizmu wieś, małego i średniego rolnika i izolować bogacza wiejskiego... Albowiem zagadnienie wygląda następująco: nie będzie u nas socjalizmu bez przejścia wsi do socjalizmu.. A nie bę-

dzie u nas przejścia wsi do socjalizmu bez bloku, bez związku klasy robotniczej z podstawową masą drobnych i średnich rolników. ...5. Trzeba dalej umacniać i ulepszać nasz ludowo-demokratyczny aparat państwowy, aby op nował wszystkie zadania, które się przed nami pojawiają na drodze do socjalizmu. ...6. Doświadczenie nas uczy, że przy budowaniu socjalizmu lud pracujący musi wytworzyć sobie i wychować własną inteligencję, pochodzącą z niego i związaną z nim klasowo i ideologicznie. ...7. Powiedzieliśmy już przy innej sposobności, że odrodzony Front Narodowy pozostaje nadal politycznym wyrazem bloku, związku ludu pracującego miast i wsi, także i na naszej drodze do socjalizmu. ...8. Nie wolno nam ani na chwilę zapominać, że droga do socjalizmu jest i będzie, także i po lutowym zwycięstwie, drogą walki klasowej. ...9. Równoległe z naszą pokojową odbudową na wewnątrz pójdzie nasza polityka zagraniczna, zmierzająca do utrzymania pokoju i zabezpieczenia państwowej niezawisłości republiki. ...Wiemy, co zawdzięczamy Związkowi Radzieckiemu... A ponieważ to wiemy, nikt i nic nas od Związku Radzieckiego nie oderwie. ...10. Na koniec musimy strzec jak oka w głowie jedności, wielkości i gotowości do działania naszego stronnictwa, Komunistycznego Stronnictwa Czechosłowackiego...²⁾.

Jako jeden z następnych mówców — a jako pierwszy z delegatów zagranicznych — przemawiał Roman Zambrowski, oświadczając m. in.:

„Wasze wspaniałe zwycięstwo nad reakcją w dni lutowe wywołało entuzjazm w naszej klasie robotniczej, a

²⁾ „Rude Pravo”, nr 123 z dn. 26. 5. 1949 r.

zdemaskowanie przez Was niecej roli, którą w ciągu tych dni odegrali prawi cowi socjaliści, poważnie przyspieszyło procesy jednościowe w polskiej klasie robotniczej, uwieńczone historycznym Kongresem „Zjednoczeniowym”³⁾.

W dalszym ciągu przemawiali przedstawiciele stronnictw politycznych Czechosłowacji i szereg delegatów zagranicznych.

Tegoż dnia po południu premier republiki, przewodniczący Centralnej Rady Związków Zawodowych (URO), Antonin Zapotocky, omówił zagadnienie pierwszego Gottwaldowskiego planu pięcioletniego.

Z bardzo obszernego i treściwego zarazem referatu sekretarza generalnego KCS, Rudolfa Slanskiego przytaczamy cyfry dotyczące pozapartyjnych organizacji masowych:

Największą taką organizacją są — z natury rzeczy — związki zawodowe, skupiające obecnie 2.972 tys. członków, czyli 88% wszystkich pracujących. W początkach roku 1946 związki zawodowe czechosłowackie zrzeszały 1.450 tys. pracujących.

Spółdzielnie spożywców liczą 1.398 tys. członków w Czechach i na Morawach, 314 tys. członków w Słowacji. Spółdzielniom czeskim od lutego 1948 r. przybyło 460 tys. nowych członków i 4900 punktów sprzedaży (jest ich obecnie 10.400).

Spółdzielnie maszynowe, elektryczne, owocarskie, gospodarcze, mleczarskie i inne rolnicze liczą w całym państwie 1.095 tys. członków; spółdzielnie kredytowe milion; spółdzielnie produkcyjne i spółdzielnie pracy 141 tys., wreszcie spółdzielnie mieszkaniowe 165 tysięcy członków.

³⁾ „Trybuna Ludu”, nr 143 z dnia 27. 5. 1949.

Czechosłowacki Związek Młodzieży liczy 596 tys. członków, od początku r. bież. wzrósł o 267 tys.

Związek Przyjaźni Czechosłowacko-Sowieckiej liczy 482 tys. członków, z tego 200 tysięcy przybyło w ciągu ubiegłych dwóch lat. Zjednoczony Związek Rolników Czeskich i Słowackich ma ogółem 1033 tys. członków; Związek Bojowników o Wolność 160.000.

„Sokół” reorganizuje się obecnie: założył niedawno 450 grup sokolskich w zakładach pracy i pozyskał 200 tys. nowych członków.

W trzecim dniu przed południem wicepremier V. Široky referował problem uprzemysłowienia Słowacji. Podkreślił on, że ze względu na konieczność stworzenia ekonomicznych podstaw równouprawnieniu narodowemu Słowaków i ze względu na stosunki społeczne Słowacji — gdzie klasa robotnicza stanowi tylko 27% ludności, a pracownicy najemni w ogóle 46,6% — jest to nie tylko problem ekonomiczny, ale ważne zadanie polityczne.

Następnie członek Biura Politycznego i sekretarz CK WKS (b) G. M. Malenkow przekazał IX zjazdowi KCS pozdrowienia od CK WKS (b) przyjęte burzliwymi oklaskami, podobnie jak i odczytany przez ministra Kopeckiego list IX zjazdu do Generalissimusa Stalina.

Po południu w dyskusji zabierali głos m. in. minister przemysłu Kliment, min. rolnictwa Đuriš, minister szkolnictwa i sztuki Nejedlý.

Czwartego dnia przed południem min. informacji i oświaty Wacław Kopecky, wygłosił wielki referat o wychowaniu marksistowsko-leninowskim.

W piątym dniu zakończono dyskusję, którą zamknął Klement Gottwald stwierdzeniem, że wykazała ona całkowitą

aprobatę polityki i pracy KSC i linii generalnej, wytyczonej przez IX zjazd.

Przed zakończeniem zjazdu przewodniczący delegacji sowieckiej M. G. Malenkow, podziękował w imieniu wszystkich delegacji zagranicznych za braterskie przyjęcie i przekazał zjazdowi pozdrowienie nadesłane przez Generalissimusa Stalina, wywołując niepowstrzymany entuzjazm i potężną manifestację przyjaźni między narodami Czechosłowacji i Związku Radzieckiego.

Przez wszystkie dni zjazdu na trybunę wstępowali poszczególni delegaci zagraniczni oraz niezliczone delegacje organizacji społecznych i zakładów pracy, zdając sprawę ze swych osiągnięć.

Jednogłośnie wybrano przewodniczącym KSC prezydenta Republiki Czechosłowackiej Klementa Gottwalda, sekretarzem generalnym Rudolfa Slanskiego; jednogłośnie również wybrano Komitet Centralny i komisję rewizyjną w składzie zaproponowanym przez komisję wnioskodawczą.

Bezpośrednio po zamknięciu zjazdu Komitet Centralny wybrał swoje prezydium i sekretariat.

Akcja „darów republice z okazji IX zjazdu KSC” przyniosła ogółem dary wartości 5,6 miliardów koron w produkcji przemysłowej i rolnej.

Na część IX zjazdu odbył się we wszystkich zakładach pracy w Czechosłowacji „Tydzień wzorowej pracy”. Sokół zorganizował wielką sztafetę na trasie 964 km z Koszyc do Pragi pod hasłem „Od programu koszyckiego z Klementem Gottwaldem do socjalizmu”. Pracownicy komunikacji i transportu ogłosili maj — na część święta 1-majowego i IX zjazdu partii — za „Miesiąc wzorowego przewozu”.

Przygotowania do II zjazdu związków zawodowych. Na grudzień r. b. zwołany został II ogólny zjazd czechosłowackich związków zawodowych. W związku z tym prezydium Centralnej Rady Związków Zawodowych (URO) rzuciło hasło wypełnienia planu za rok 1949 do dnia zjazdu. Podkreśla się, że wypełnić plan można nie tylko ilościowo przez wyprodukowanie przepisanych ilości, ale także jakościowo, przez uzyskanie ulepszeń i oszczędności. Wielka akcja przygotowania II ogólnego zjazdu związków zawodowych zwrócona będzie przede wszystkim w tym kierunku.

Obniżenie cen artykułów użytkowych. W końcu maja rząd czechosłowacki uchwalił obniżenie cen szeregu towarów, przede wszystkim artykułów włókienniczych, konfekcji i obuwia, których ceny obniżone zostały z dniem 1 czerwca o 10—50%. To samo dotyczy aparatów fotograficznych, rowerów i zabawek. Ceny wolnorynkowych produktów spożywczych pozostają niezmiennione (prócz obniżonych cen konserw mięsnych i likierów), jedynie zostaną wprowadzone ulepszenia w aprowizacji przez stworzenie nowych punktów sprzedaży masła, słodyczy, cukru i trwałych gatunków pieczywa. Na rynku reglamentowanym zwolniono do sprzedaży dalsze punkty z kart odzieżowych.

Obniżenie cen wpłynęło na znaczne ożywienie sprzedaży; w pierwszych dniach sprzedawano zwłaszcza znaczne ilości obuwia; cena obuwia spadła o 30 do 50%, mimo to utarg dzienny wzrósł o 150%. Również bieliznę sprzedawano w wielkich ilościach.

700 lat czechosłowackiego górnictwa. W roku bieżącym Czechosłowacja obchodzi siedemsetną rocznicę wydania

pod pieczęcią króla Wacława I w Jihławie dokumentu, który zawiera pierwsze pisane prawo górnicze w środkowej Europie. Jakkolwiek pierwszy dokument wspominający o czechosłowackim górnictwie sięga jeszcze o dwieście lat wstecz — jest to dyplom księcia Brzetysława z roku 1045 — datę wydania pisanego prawa jihławskiego uznano za datę narodzin czechosłowackiego górnictwa w dojrzałej postaci. Uroczystości związane z tą rocznicą rozpoczęły się w Kutnej Horze 21 maja otwarciem wystawy górniczej i trwać będą aż do września. We wrześniu ministerstwo finansów wydać ma dla uczczenia rocznicy milion srebrnych monet stukoronowych z motywami górniczymi, a być może także złote i srebrne monety pamiątkowe. Także poczta czechosłowacka wyda znaczki pamiątkowe.

Wystawa w Kutnej Horze obejmuje zarówno średniowieczne jak nowoczesne górnictwo oraz stare mennictwo; ponadto w parku kutnohorskim otwarto starą sztolnię, w której oglądać można przykłady dawnych i nowoczesnych metod pracy w kopalni.

Dwie inne rocznice. Uroczystości obchodzono także w Czechosłowacji pierwszą rocznicę uchwalenia „konstytucji 9 maja”, oraz obioru Klementa Gottwalda na prezydenta Republiki Czechosłowackiej (14 czerwca).

Z okazji tej drugiej rocznicy — dla której uczczenia odbyły się specjalne posiedzenia rządu i Zgromadzenia Narodowego, prezydent Gottwald otrzymał niezliczone listy i telegramy z całego kraju. Prasa podkreśla, że w ciągu tego roku wydane zostało 2.307.000 egzemplarzy książek i publikacji Klementa Gottwalda. Największy nakład uzyskało orędzie prezydenta do młodzieży pt.

„Klement Gottwald — do młodzieży”, wydane w 350 tys. egz. i rozdawane absolwentom szkół. Z dalszych publikacji wymienić należy „Od lutego na drodze do socjalizmu” (przemówienie na obradach KC KSC w listopadzie 1948 r. — 250 tys. egz.), sześciokrotnie wydawane „Dziesięć lat” (zbiór przemówień z lat 1935—45), „Wydarzenia lutowe a nasza droga do socjalizmu” (250 tys.), „Naprzód, ani kroku wstecz” (przemówienia i dokumenty z okresu lutego 1948 r. — 110 tys. po czesku, 10 tys. po słowacku, dwa wydania), wreszcie „Ze Związkiem Radzieckim po wieczne czasy” i „O czechosłowackiej polityce zagranicznej” (po 100 tys. egz.). Szereg innych wypowiedzi i opracowań wyszło w mniejszych nakładach.

Manifestacje pokojowe. W ramach ogólnoswiatowej walki o pokój, prowadzonej przez międzynarodowy front pokoju pod wodzą Związku Radzieckiego, odbyły się w Czechosłowacji w ubiegłych miesiącach liczne manifestacje. Pod znakiem Czechosłowackiego Czerwonego Krzyża odbyła się manifestacja w Wielką Sobotę (16 kwietnia). W całej republice odbyły się tego dnia wielkie manifestacyjne zgromadzenia; o godz. 11,58 gwizd syren oznajmił na terenie całego państwa dwie minuty ciszy ku czci wszystkich ofiar wojny i bohaterów poległych w walce o wolność. W Pradze manifestowało w tym dniu 200 tys. ludzi, w Brnie 70 tysięcy.

Zjedn. Czechosłowackiego Związku Młodzieży. 23 kwietnia odbył się w Pradze kongres zjednoczeniowy Czechosłowackiego Związku Młodzieży (Československý Svaz Mládeže, CSM) który powstał z połączenia Związku Młodzieży Czeskiej i Związku Młodzieży Słowackiej. W zjeździe wzięło udział z górą tysiąc delegatów. Przewodni-

czącym CSM wybrany został dotychczasowy przewodniczący ZMC, poseł Zdenek Hejzlar. Częściami zjednoczonego Związku stają się również: Związek Młodzieży Karpat, Związek Młodzieży Polskiej (w CSR) i mniejszościowa grupa młodzieży węgierskiej w CSR.

Przewodniczący Hejzlar oświadczył, że za zadanie CSM uważa wychowywanie całej młodzieży czechosłowackiej i organizowanie jej udziału w budowie socjalizmu w Czechosłowacji.

„Dla wypełnienia tego zadania musimy zjednoczyć w CSM wszystkich porządnych chłopców i dziewczęta naszych narodów i wychowywać ich w duchu oddania dla ludowo-demokratycznej republiki, w miłości dla oswobodzicielskiego Związku Sowieckiego. Będziemy zaznajamiali naszą młodzież z postępowymi tradycjami naszych dziejów narodowych, przede wszystkim ze spuścizną naszej demokratycznej i narodowej rewolucji, jak również z życiem i dziełami postaci tych dziejów, przede wszystkim zaś z życiem i dziełami prezydenta republiki Klementa Gottwalda. Będziemy zaznajamiali młodzież z podstawami socjalizmu naukowego, z nauką Marksa, Engelsa, Lenina i Stalina, co nam zapewni szczęśliwą przyszłość republiki. ... Możemy się uczyć z doświadczeń sowieckiego Komsomołu. Im więcej będziemy się uczyli od Komsomołu, tym szybciej osiągniemy to, że nasz CSM przybliży się do jego doskonałości”⁴⁾.

Dzień 9 kwietnia — jako rocznica zwycięstwa — uczczony został w Czechosłowacji „zmianą pokoju”, odprawianą tego dnia we wszystkich zakładach pracy.

⁴⁾ „Rude Pravo”, z dn. 24. 4. 1949.

„Akcja Katolicka” — sprawa porozumienia Kościoła z państwem. 10 czerwca odbyło się w Pradze zgromadzenie księży katolickich i wiernych kościoła katolickiego. Przedmiotem obrad była sytuacja wytworzona na skutek faktu, że rozpoczęte pod dobrymi auspicjami w roku ubiegłym rokowania między rządem a hierarchią kościelną katolicką utknęły na martwym punkcie. Domagano się rychłego i pozytywnego rozwiązania wszystkich zagadnień kościelnych i religijnych. „Wszyscy mówcy oceniali pozytywnie dzieło budowy dokonywane przez nasze ludowo - demokratyczne państwo, jako praktyczne urzeczywistnianie zasad ewangelii Chrystusowej⁵⁾. Na zgromadzeniu wybrano liczny, ogólnopństwowy komitet Akcji Katolickiej (Katolicka Akce), któremu powierzono przeprowadzenie powziętych uchwał. 60 członków komitetu podpisało proklamację, przyjętą jednogłośnie.

W proklamacji deklaruje się lojalność wobec papieża, jako widomej głowy kościoła i podporządkowanie mu się w sprawach wiary, moralności i dyscypliny kościelnej, jak również wszystkich spraw związanych ze zbawieniem duszy wiernych. Uznaje się również kompetencję biskupów i innych przedstawicieli władzy kościelnej w sprawach wiary i moralności. Zarazem potępia się kapitalizm „jako system gospodarczy, który jest ucieleśnieniem samolubstwa w życiu gospodarczym i prywatnym. Jest bezsporne, że kapitalizm jako system gospodarczo-społeczny jest wręcz antychrześcijański i grzeszny⁶⁾. Przytacza się tekst ewangelii św. Mate-

usza (6, 24) — „Nie możecie Bogu służyć i mamoniem”.

Jednocześnie proklamacja wyraża żal, że nie doszło do porozumienia kościoła z państwem, i zwraca się do biskupów z zapytaniem, czy gotowi są pozytywnie ułożyć stosunki kościoła do państwa. Stwierdza się przy tym, że zwierzchność kościelna karze księży, których jedynym przewinieniem jest wierność ludowo-demokratycznej republice i oddanie dla narodu, natomiast milezeniem pomija się działalność niektórych księży, którzy wykroczyli przeciw prawom państwowym lub weszli w służbę nieprzyjaciół ludu.

Proklamacja zapowiada następujący program Akcji Katolickiej:

1. Szczególne staranie o zintensywnienie religijnego i moralnego życia w kościele i o pogłębienie współpracy między świeckimi i księżmi;
2. staranie o zabezpieczenie religijnego wychowania dzieci obecnie i na przyszłość;
3. o rozbudowę prasy katolickiej dla wierzącego ludu;
4. o zapewnienie przez państwo środków na utrzymanie kościołów i na praktykowanie kultu także i po przeprowadzeniu reformy rolnej;
5. o rozbudowanie i pogłębienie działalności dobroczynności katolickiej, tak, aby mogła się jeszcze lepiej rozwijać i jeszcze skuteczniej niż dotychczas urzeczywistniać w życiu i w praktyce wielki zakon chrześcijańskiej miłości bliźniego...;
6. staranie o ustalenie stosunku katolików do państwa na zasadzie oddania serca zarówno kościołowi jak i ojczyźnie.

W ciągu tygodnia po ogłoszeniu proklamacji Akcji Katolickiej zgłosiło akces do niej ok. 1.500 księży i ok. 100 tysięcy wiernych. Nazwiska ich publikuje prasa.

⁵⁾ „Prace” (Ostrava) nr 136 z dnia 11. 6. 1949.

⁶⁾ Tamże.

Od połowy czerwca zaczął wychodzić nowy tygodnik religijny „Nowiny Katolickie”, wydawany przez komitet Akcji Katolickiej.

Instalacja rektora Uniwersytetu Karola. 7 kwietnia odbyła się uroczysta instalacja nowego rektora Uniwersytetu Karola, prof. Jana Mukařovskiego. Ustępujący rektor prof. Bydřovský zdał sprawę z ubiegłego roku akademickiego i podkreślił, że dopiero teraz nauka czechosłowacka może się rozwijać swobodnie i płodnie dzięki pracy milionów rąk ludu czechosłowackiego.

Liczba słuchaczy Uniwersytetu dosięgła w semestrze zimowym 21.920, była przeto o 2.353 wyższa niż w roku ubiegłym.

„Młodzież prowadzi Brno”. W dniach 13—15 maja w stolicy Moraw, Brnie, odbyła się zakrojona na wielką skalę i niezmiernie oryginalna impreza: wszystkie funkcje i wszystkie stanowiska w całym mieście, w urzędach, szkołach i zakładach pracy, przejęła młodzież brneńska. W akcji wzięło udział ok. 25 tys. chłopców i dziewcząt, z których 13 tys. szkoliło się fachowo przez trzy miesiące przedtem. Akcja miała wielkie powodzenie i dowiodła wielkich zdolności młodzieży. Wielu młodych ludzi pozostało w zakładach pracy na stanowiskach objętych w czasie akcji; ponadto specjalne komisje sprawdzać będą użyteczność rozmaitych pomysłów ulepszeń, wysuniętych przez młodocianych „zastępców” normalnych pracowników i funkcjonariuszy. Uroczystym otwarciem Domu Pionierów w Brnie akcja została zakończona.

Odbudowa Lidic. 12 czerwca odbyła się w Lidicach uroczystość oddania do użytku pierwszego domu rodzinnego. Odbudowane nowe Lidice będą miały 150 takich białych domków rodzinnych z ogródkami — posiadających sypialnię, pokój dziecienny, jadalnię, duży pokój rodzinny, łazienkę, szpizarnię, strych, zaopatrzone w centralne ogrzewanie i wodociąg, a ponadto dom kultury z salą teatralną i restauracją, dom gminny z kasą oszczędności, muzeum, kościół, plebanie, szkołę, dom handlowy, międzynarodowy instytut górniczy i szkołę górniczą.

Prasa czechosłowacka podkreśla, że Lidice odbudowuje się całkowicie niemal z własnych środków czechosłowackich. Z zagranicy Lidice otrzymały na odbudowę nieco ponad 8 milionów koron, zebrane wśród angielskich górników i wśród emigracji czechosłowackiej w różnych krajach. Z zebranej w Ameryce przez utworzony w 1942 r. komitet odbudowy Lidic sumy pół miliona dolarów nie doszedł do Lidic, jak podaje prasa czechosłowacka⁷⁾, ani jeden cent. Rozeszła się ona między inkasentami ofiar, członkami komitetu i projektodawcami pomnika dla Lidic. Prasa czechosłowacka podkreśla, że projekt pomnika był zresztą zupełnie nierealny, gdyż przewidziane rozmiary nie tylko uniemożliwiłyby odbudowę Lidic, ale zmusiłyby jeszcze do zburzenia sąsiednich Makotřasów.

Stosunki międzynarodowe Czechosłowacji. W pierwszej połowie kwietnia bawiła w Sofii czechosłowacka delegacja rządowa w składzie: premier Zapotocky, min. spr. zagr. Clementis,

⁷⁾ „Lidove Noviny” z dn. 31. 5. 1949.

wicepremier Široky, min. handlu zagr. Gregor. Delegacji towarzyszył ambasador Bułgarii w Pradze Nikołajew. W Sofii odbyła się uroczysta wymiana dokumentów ratyfikacyjnych umowy przymierza bułgarsko - czechosłowackiego, podpisanej w Pradze 25 kwietnia 1948. Wyjazd delegacji rządowej CSR stanowił zarazem rewizytę rządu bułgarskiego, którego delegacja bawiła w roku ubiegłym w Pradze.

Czechosłowacka delegacja rządowa w drodze powrotnej przybyła do Budapesztu, gdzie 16 kwietnia podpisana została umowa o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej między Węgrami a Czechosłowacją. W imieniu CSR podpisali umowę premier Zapotocky i min. Clementis, w imieniu Węgier — premier Istvan Dobi i min. spr. zagr. László Rajk. Umowa spisana została w językach węgierskim i słowackim i w brzmieniu słowackim podaje ją prasa czechosłowacka.

W dniu 15 czerwca odbyły się posiedzenia czechosłowackiego Zgromadzenia Narodowego i parlamentu węgierskiego; i tu, i tam podpisana w kwietniu umowa uchwalona została jednogłośnie i manifestacyjnie. Na koniec czerwca zapowiedziano wizytę węgierskiej delegacji rządowej w Pradze; w programie wizyty umieszczono m. in. wymianę dokumentów ratyfikacyjnych umowy.

31 marca nastąpiła wymiana dokumentów ratyfikacyjnych umowy czechosłowacko-rumuńskiej, podpisanej 21 lip-

ca 1948 w Bukareszcie. Uroczystego aktu w czechosłowackim ministerstwie spr. zagranicznych dokonali: ze strony czechosłowackiej min. Clementis, ze strony rumuńskiej ambasador Dionysie Ionescu. Dn. 12—18 czerwca odbył się Tydzień Przyjaźni Czechosłowacko - Rumuńskiej. Przy tej sposobności przybyła do Pragi delegacja rumuńska pod przewodnictwem wiceprzewodniczącego Wielkiego rumuńskiego Zgromadzenia Narodowego, prof. Piotra Constantinescu Jasi.

W związku z napaścią na robotników czechosłowackich, pracujących na przedmieściu m. Skoplje, w Madjarach, w której to napaści brali udział umundurowani milicjanci jugosłowiańscy, rząd czechosłowacki wydał polecenie, aby wszyscy pracujący w Madjarach Czechosłowacy niezwłocznie powrócili do kraju. Według sprawozdań prasy czechosłowackiej jeden z napadniętych, monter Karol Havranek, musiał być odwieziony do szpitala z ciężkim wstrząsem mózgu.

W połowie czerwca nastąpiła w Pradze wymiana dokumentów ratyfikacyjnych dwóch umów czechosłowacko-francuskich w sprawach socjalno - podatkowych.

W końcu maja bawił w Pradze przez kilka dni, w drodze z Londynu do Warszawy, Gerhard Eisler. W początkach kwietnia bawiło w Czechosłowacji kilku postępowych pisarzy niemieckich.

Andrzej Józef Kamiński